

Reactie Wet online aangejaagde openbare-ordeverstoring

DATUM	PLAATS	BETREFT
16-05-2025	Den Haag	Reactie internetconsultatie

Geachte mevrouw Michon-Derkzen,

Hartelijk dank voor de mogelijkheid te reageren op het voorstel tot wijziging van de Gemeentewet en de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba ter invoering van een bevoegdheid voor burgemeesters en gezaghebbers om online geplaatste uitingen die (mogelijk) leiden tot openbare-ordeverstoringen te laten verwijderen.

Algemene waardering

Het NGB ziet in deze bevoegdheid een logische uitbreiding van de bestaande verantwoordelijkheid van de burgemeester / gezaghebber voor de handhaving van de openbare orde. De maatregel is democratisch gelegitimeerd, bestuursrechtelijk van aard en biedt een snel en proportioneel handelingsperspectief dat past binnen de klassieke openbare orde-portefeuille. Het biedt burgemeesters / gezaghebbers een preventief instrument waarmee zij in kunnen grijpen vóórdat een escalatie in de fysieke omgeving plaatsvindt.

Het NGB herkent en onderschrijft de noodzaak voor aanvullende bevoegdheden. Diverse burgemeesters hebben nadrukkelijk aangegeven behoefte te hebben aan instrumenten om ook in de digitale wereld effectief en proportioneel te kunnen optreden tegen (dreigende) ordeverstoringen. Het wetsvoorstel voorziet in een bestuursrechtelijk instrument dat dit mogelijk maakt, waarmee een belangrijke lacune in het huidige instrumentarium wordt geadresseerd.

Belangrijke aandachtspunten

- Gebrekkige mogelijkheden tot identificatie van de plaatser
In de praktijk blijkt het lastig te zijn om de identiteit van een gebruiker achter een profiel of account vast te stellen. Berichten kunnen anoniem of onder valse namen worden geplaatst. Het wetsvoorstel voorziet niet in een verbeterd kader voor informatie-uitwisseling met platforms of ondersteuning bij identificatie. Zonder inzicht in wie het bevel moet worden opgelegd, wordt de uitvoerbaarheid van het instrument ernstig beperkt.
- Samenloop en rolverdeling met strafrecht en DSA
De analyse van de landsadvocaat, dd. 18 september 2023 gericht aan het ministerie van Justitie en Veiligheid, laat zien dat het bestaande strafrecht (zoals artikel 125p Sv), de Digital Services Act (DSA) en het civiele recht soms al middelen bieden om in te grijpen. Er is echter geen samenhangend handelingsperspectief dat regelt wanneer welk rechtsgebied primair is of hoe bevoegdheden zich tot elkaar verhouden. Dit kan leiden tot juridische onzekerheid en versnippering van verantwoordelijkheid.

- **Rechtsbescherming en proportionaliteit**
Hoewel het voorstel een inperking van de vrijheid van meningsuiting impliceert, waarborgt het de rechtsstatelijke toetsing door het vereiste van motivering, proportionaliteit en de mogelijkheid van rechterlijke toetsing. Deze waarborgen zijn cruciaal om de balans met grondrechten te bewaken.

Hoewel deze beperking in het wetsvoorstel zorgvuldig is gemotiveerd, is in de praktijk de beoordeling van “ernstige vrees voor verstoring” vaak complex. Het NGB pleit voor heldere handvatten en landelijke richtlijnen voor de beoordeling en toepassing om rechtsongelijkheid en willekeur te voorkomen.

- **Lacune in uitvoering en handhaving**
De effectiviteit van het verwijderbevel is mede afhankelijk van de kwaliteit en snelheid van signalering. Samenwerking met politie, OM en andere ketenpartners is essentieel. Het NGB adviseert om bij de implementatie aandacht te besteden aan het versterken van de informatiepositie van burgemeesters, onder meer via bestuurlijke rapportages en open-source monitoringtools.

De bevoegdheid ziet alleen op de plaatser van het bericht, niet op het platform. In gevallen waar verwijdering nodig is maar de plaatser onbekend blijft of onbereikbaar is, ontbreekt een effectief handelingsperspectief. Dit vraagt om betere afspraken met platforms en mogelijk aanvullende wetgeving over verantwoordelijkheid van hostingdiensten en informatie-uitwisseling.

- **Advies: implementatie met waarborgen en fasering**
Hoewel het NGB het doel van het wetsvoorstel onderschrijft, adviseren wij een gefaseerde invoering met een duidelijke implementatiestrategie, waaronder:
 - ✓ landelijke instructies en beoordelingskaders;
 - ✓ structurele ondersteuning en tooling voor gemeenten;
 - ✓ afspraken met internetplatforms en een wettelijke basis voor informatie-uitwisseling;
 - ✓ evaluatie na één jaar met oog op uitvoerbaarheid en effectiviteit.

Conclusie

Het wetsvoorstel is een positieve en noodzakelijke stap richting beter bestuurlijk optreden tegen online aangejaagde ordeverstoringen. Tegelijkertijd moeten essentiële uitvoeringsknelpunten – met name rond identiteit, samenwerking met platforms en proportionaliteit – nog zorgvuldig worden uitgewerkt en geadresseerd. Het NGB denkt graag mee in de nadere uitwerking hiervan.

Met vriendelijke groet,

Mevrouw M.H.F. Schuurmans-Wijdeven
Wvd. Voorzitter Nederlands Genootschap van Burgemeesters